

HRVATSKI *glasnik*

XXXIV. godina, 47. broj

21. studenoga 2024.

cijena 300 Ft

Dan Hrvata 2024. u Sambotelu

FOTO: STIPAN BALATINAC

3. – 6. str.

„Odisej pod murvom”

8. stranica

Koncert Yoko Nishii

10. stranica

Kulturološki susreti Novi Zrin

14. stranica

Mladi su naša budućnost...

Kako smo nedavno čuli na javnoj tribini Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, jedan je od gorućih problema zajednice nedostatak hrvatskih pedagoga, odgojitelja, učitelja i nastavnika. Čuli smo da je to problem i većinskog naroda, ali nas višestruko pogađa zbog manjeg broja pripadnika naše zajednice. Zadaća nam je očuvati nastavu hrvatskoga jezika, a tamo gdje je nema, oživjeti je, ponovno pokrenuti, ali mi za to nemamo nikakve instrumente. To je velik izazov za cijelu hrvatsku zajednicu. Tim više jer u postojećim okvirima starija generacija pedagoga polako odlazi u mirovinu, a mladih koji će ih zamijeniti jedva ima. Kako je uz ostalo naglašeno, jedna je od mogućnosti doškolovanje diplomiranih pedagoga u praksi, njihovo poticanje da upišu smjer za hrvatske odgojitelje, učitelje i nastavnike. Vlada Mađarske potiče ih čak i stipendiranjem, što je hvalevrijedna pomoć, ali ih se usprkos tomu samo mali broj upisuje.

No, nije problem sam nedostatak pedagoga, nego i opadanje broja, tj. mali broj upisanih učenika, pogotovo u malim naseljima. Radi se u miješanim, spojenim skupinama, a hrvatski jezik u mnogim školama od 1. do 8. razreda poučava samo jedan učitelj ili nastavnik.

Treću godinu zaredom odvija se i nastava hrvatskoga jezika u jednoj kalačkoj gimnaziji, a s njima radi umirovljena ravnateljica, odnosno nastavnica hrvatskoga jezika iz Baje. Nova se radna snaga ne nazire, stoga ozbiljno prijeti opasnost da će nastava hrvatskoga jezika prije ili poslije biti ukinuta.

Iako postoje uvjeti, pa čak i dosta privlačni poticaji za studiranje i usavršavanje već diplomiranih pedagoga, nema očekivanog zanimanja. Nije u pitanju samo novac kad se bira učiteljski poziv jer se i pedagozi koji rade u praksi često tuže na preopterećujuće administrativne i druge obaveze koje im oduzimaju snagu i vrijeme u odgojno-obrazovnom radu. U takvoj je situaciji veliko pitanje hoće li mladi birati vrlo odgovoran i težak pedagoški poziv ili će i s pedagoškom diplomom birati unosniji posao s manje odgovornosti i zahtjeva. Bilo kako bilo, ne možemo i ne smijemo se pomiriti s činjeničnim stanjem, nego moramo raditi na poticanju, ali i motivaciji mladih, sposobnih i nadarenih pripadnika naše zajednice. Treba poboljšati njihovo stipendiranje i stvoriti bolje uvjete za rad jer je bez njih u opasnosti i nastava hrvatskoga jezika i naša budućnost, pa i opstanak.

S. B.

GLASNIKOV TJEDAN

„Uvjerljivo je pobijedio republikanac Donald Trump, za kojeg je aktivnu kampanju vodio i Elon Musk.“

Koliko je Amerika važna za zapadnu civilizaciju, pokazuju i izbori za predsjednika SAD-a. Ili barem to tako prikazuju mediji koji su nas ovih tjedana bombardirali o američkim izborima. I politički analitičari koji se razumiju u sve i svašta. Jedni su bili na strani demokrata, drugi na strani republikanaca. Predviđali su se i prognozirali izborni rezultati. Nama Europljanima s ovih prostora u glavu se pumpalo kako puno toga glede budućnosti ovisi upravo o tome tko će biti predsjednik. Kako će se Amerika poslije izbora odnositi prema Europskoj uniji, NATO-u, ratu u Ukrajini i na Bliskom istoku, prema migracijama, prema Rusiji, prema Kini...? I tako redom, popis je dug.

Uvjerljivo je pobijedio republikanac Donald Trump, za kojeg je aktivnu kampanju vodio i Elon Musk. Prvi medijski napisi pitaju se ulazi li Musk u kabinet Donalda Trumpa. On je u Trumpovu kampanju uložio više od 100 milijuna dolara i nemilice u Trumpovu korist upotrebljavao svoju društvenu mrežu X kao poligon za Trumpove poruke, posebice o migracijama. Muskov tim organizirao je čak i lutriju i nudio milijun dolara dnevno registriranim biračima u ključnim državama koji su pristali potpisati konzervativnu peticiju u korist slobode izražavanja i prava na nošenje oružja. Vlasnika Tesle Trumpa je nazvao supergenijem.

Elon Musk, pišu portali, najbogatiji je čovjek na svijetu, čovjek s globalnim utjecajem. Kompanija PayPal, najvrednija svjetska automobilska tvrtka Tesla, novi svijet za paralizirane Neuralink, SpaceX... A Musk misli i na Mars. Starlink milijunima osigurava pristup brzom satelitskom internetu, a tu je i društvena mreža X. Što dodati? Dovoljno za pobjedu? SpaceX radi i za američku obranu i američku svemirsku agenciju NASA, a Musk po nekim izvještajima razgovara i s ruskim predsjednikom Vladimirom Putinom. I onda

neki kažu da svijet nije globalno selo.

Svojevremeno su se ukrajinske vlasti obratile Musku za pomoć u osiguravanju interneta. Musk je poslao terminale Starlinka i tako osigurao pristup internetu. Time je uvelike pomogao ukrajinskim vojnicima u komunikaciji i koordinaciji. Kako je sukob napredovao, Starlink je imao sve važniju ulogu u ukrajinskoj vojnoj strategiji, uključujući napade dronovima i druge operacije. No Musk je postao zabrinut te je njegov SpaceX ograničio pristup mreži Starlink u pojedinim dijelovima Ukrajine, blizu ruske granice i Krima. Musk se pravdao kako Starlink nije predviđen za vojne napade te da ne želi da njegova tehnologija doprinese sukobima zaraćenih strana.

Ruski predsjednik Vladimir Putin dva je dana nakon američkih izbora čestitao Donaldu Trumpu i poručio da je Moskva spremna razgovarati s njim. Ukrajinski predsjednik Volodimir Zelenski dan prije na platformi X napisao je da je imao odličan razgovor s Trumpom te da su dogovorili nastavak bliskog dijaloga i proširenje suradnje dviju država. Dva dana nakon Trumpove pobjede u Budimpešti je održan sastanak čelnika gotovo svih europskih zemalja na samitu Europske političke zajednice. Jedna od glavnih tema samita bio je ruski rat protiv Ukrajine i europski sigurnosni izazov.

Komentirajući navodne sugestije ukrajinskom vodstvu da se treba odreći svojeg teritorija radi mira, hrvatski premijer Andrej Plenković rekao je: „Ako je logika da se tako završi sukob, da se kaže ‘prihvatit ćemo kršenje međunarodnog prava, ubijanje više stotina tisuća ljudi, uništavanje jedne ogromne europske zemlje da se ostane gdje se tko zatekao’, onda je to opasno za cijeli svijet, opasno kao presedan, opasno za međunarodne odnose.“

Branka Pavić Blažetin

HRVATSKI glasnik

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

DAN HRVATA 2024. U SAMBOTELU

U organizaciji Hrvatske državne samouprave (HDS) i Saveza Hrvata u Mađarskoj (SHM) 9. studenoga priređen je tradicionalni državni Dan Hrvata, ove godine u gradišćanskoj regiji, u Sambotelu. Dan Hrvata, kojim se već više od dva desetljeća obilježava obljetnica utemeljenja SHM-a kao prve samostalne krovne udruge Hrvata u Mađarskoj, proslavljen je misnim slavljem, svečanošću uz prigodne pozdravne riječi uzvanika i govore predsjednika SHM-a i HDS-a te uručenjem državnih odličja i prigodnim kulturnim programom pod nazivom „Naša prošlost, sadašnjost i budućnost“.

Misno slavlje u prvostolnici Majke Božje Srpnice

Već po tradiciji program je započeo okupljanjem Hrvata iz svih regija, brojnih uzvanika, sudionika i gostiju u prvostolnici Majke Božje Srpnice na misnom slavlju koje je predvodio sisački biskup mons. dr. Vlado Košić, a s njime suslužili župnici iz gradišćanskih hrvatskih naselja. Na misi se okupilo gotovo 400 pripadnika hrvatske zajednice, a nazočne je na gradišćanskohrvatskom jeziku srdačno pozdravio pomoćni biskup sambotelški mons. Benedek Szabolcs Fekete.

vjerski, društveni i kulturni život te subetničku šarolikost Hrvata u Mađarskoj istaknuvši dobre veze između sisačke i sambotelške biskupije.

„Ovo je meni dragi grad u kojem sam već više puta bio i kao hodočasnik na mjestu mučeništva svetog Kvirina, zaštitnika naše sisačke biskupije, ali i na mjestu rođenja svetog Martina, zaštitnika biskupije ovdje u Sambotelu. Nalazimo se neposredno prije proslave Sv. Martina te vam svima čestitam njegov blagdan. Zbog toga nije s nama mjesni biskup mons. János Székely,

koji je na hodočašću u francuski Tours, gdje je kao biskup djelovao sv. Martin i gdje poživaju njegovi ostatci.“

Biskup Košić zahvalio je Bogu što su naši ljudi uspjeli očuvati svoj identitet kroz pet stoljeća te ih je u homiliji ohrabrio da i dalje svjedoče svoju katoličku vjeru.

Na svetoj misi

Misno slavlje predvodio je sisački biskup mons. dr. Vlado Košić

Nakon pozdravnih riječi na početku misnoga slavlja mons. dr. Vlado Košić uz ostalo je naglasio da postoje dugogodišnje veze između dviju biskupija koje povezuju sveti Kvirin, koji je bio biskup u Sisku i koji je dao život za Isusa, i sv. Martin, kojega posebno slavi mađarski narod. U sambotelskoj katedrali oba se svetca štiju kao zaštitnici biskupije.

Obrativši se okupljenima i zahvalivši na pozivu da zajedno proslavi Euharistiju i sudjeluje na okupljanju i međusobnom duhovnom darivanju, biskup Košić u svojoj se prigodnoj propovijedi osvrnuo na povijest,

Svečana večer

Misa je uljepšana čitanjima, evanđeljem i molitvom vjernika na gradišćanskohrvatskom jeziku te pjevanjem crkvenog zbora gradišćanskih Hrvata.

Uslijedila je svečana večer u povodu Dana Hrvata uz prigodne i pozdravne govore uzvanika i domaćina – organizatora, predaju državnih odličja te kulturni program kojim su se predstavili gradišćanski Hrvati u Mađarskoj.

Pozdravni i prigodni govori

U ime grada domaćina nazočne je u dupkom punoj dvorani „Béla Bartók“ srdačno pozdravio sambotelški gradonačelnik **András Nemény**.

„Ovaj grad, koji je tako dugo opstao unatoč svim poteškoćama, mogao je biti uspješan samo uz podršku dobrih prijatelja. Današnji Sambotel ne bi bio isti grad da mi uzmemo sva bogatstva koja smo dobili od pojedinih naroda, a posebno od hrvatske zajednice. Oni koji me poznaju znaju koliki sam obožavatelj Hrvatske i hrvatskog naroda. Možda najviše zato što iz iskustva znam da su to poštene i iskreni ljudi, kakvih je malo u današnjem svijetu. Posljednje počivalište mojega je oca u Hrvatskoj, to je bila njegova želja jer je on tamo s nama proveo

Mješoviti pjevački zbor gradišćanskih Hrvata

najsretniji dio svojeg života. To je za mene doživotna veza s Hrvatskom. Mi iz Sambotela, mi Mađari, možemo samo učiti od vas – učiti kako živjeti složno u zajedništvu, njegovati kulturu i narodne običaje i doživjeti pravo, čisto domoljublje. Budite ponosna, neovisna, prijateljska hrvatska zajednica za uvijek”, istaknuo je uz ostalo gradonačelnik Nemény.

Videoporukom nazočnima se obratio i predsjednik Vlade Republike Hrvatske **Andrej Plenković**, čestitajući hrvatskoj zajednici u Mađarskoj Dan Hrvata.

„Drago mi je da kroz vaše aktivnosti čuvate hrvatski identitet, kulturu, jezik, našu povijest i baštinu. Hrvatska vlada sa svim svojim ministarstvima i Središnjim državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske posvećena je unapređenju suradnje i podrške vašim projektima. Trudit ćemo se da naša komunikacija kao i suradnja kroz Savjet Vlade RH za Hrvate izvan RH bude intenzivna i na korist Hrvata u Mađarskoj.”

Nazočnima se prigodnim riječima obratio i veleposlanik RH u Mađarskoj **Mladen Andrić**, ujedno izaslanik predsjednika RH Zorana Milanovića, istaknuvši uz ostalo važnost tog događanja te da Veleposlanstvo pomaže i daje potporu. Uz ostalo je naglasio da RH od svojeg osamostaljenja i međunarodnoga priznanja njeguje dinamične i intenzivne dobrosusjedske odnose upravo s Mađarskom.

„Vežu nas mnoge povijesne veze, danas i zajedničko djelovanje u EU-u i NATO-u. Glavne bilateralne odrednice potvrđuju naše nacionalne interese kroz političku, gospodarsku, kulturnu i prekograničnu suradnju uz visok stupanj zaštite manjina. I današnja proslava Dana Hrvata još je jedna vidljiva potvrda kako zajednički možemo najbolje surađivati i u području zaštite i unapređenja manjinskog položaja. Doista,

uzajamna je zaštita na visokoj razini, a prema se i 17. sjednica Mješovitoga međuvladina odbora za zaštitu manjina u Zagrebu”, istaknuo je Andrić. Također je najavio tradicionalni adventski koncert 7. prosinca u bazilici sv. Stjepana u Budimpešti u organizaciji Veleposlanstva RH u Mađarskoj. Kako je još dodao, Hrvati u Mađarskoj preko natečaja Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske osigurali su 200 000 eura za svoje projekte u 2024. godini.

Savjetnik s posebnim položajem za hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu u Središnjem državnim uredom za Hrvate izvan RH i izaslanik Vlade RH Andreja Plenkovića **Milan Bošnjak** pozdravio je nazočne i u ime državnoga tajnika Zvonka Milasa. Kako je među ostalim naglasio, Hrvati u Mađarskoj sve su vidljiviji u hrvatskom javnom prostoru, o čemu su puno razgovarali s predsjednikom HDS-a Ivanom Guganom i s drugim predstavnicima Hrvata u Mađarskoj. „Ako pogledate stanje koje je zatečeno prije osam godina, onda danas stvarno s ponosom možemo reći da je Republici Hrvatskoj pitanje Hrvata u Mađarskoj uistinu važno i ima veću relevantnost. Tomu zasigurno doprinosi dobar odnos koji pripadnici hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj imaju s Mađarima koji žive u Republici Hrvatskoj.” Pritom je zahvalio Hrvatima u Mađarskoj što doprinose toj suradnji i što su sačuvali hrvatski jezik za generacije koje danas žive, ujedno im čestitavši Dan Hrvata.

Nazočnima se obratila i predsjednica saborškog Odbora za Hrvate izvan RH **Zdravka Bušić** te prenijela pozdrave predsjednika Hrvatskoga sabora Gordana Jandrokovića. Prije svega izrazila je radost što ima mogućnost biti u Sambotelu i s Hrvatima u Mađarskoj proslaviti ovaj važan dan.

„Suradnja s Hrvatima izvan Hrvatske nama je u saboru jako bitna, pa evo, vidite da imamo odbor koji se posebno bavi

time. Ovdje me najviše veselilo to što sam razgovarala s ravnateljicom škole u Sambotelu i što mi je rekla da su otvorili školu s 15-ak učenika, a sad ih ima oko 120. Eto, to me najviše veseli jer je zapravo jezik sve što povezuje ljude. Jezik čuva kulturu. Najviše me ovdje veseli da se čuva hrvatski jezik i ta veza s Hrvatskom”, kazala je Bušić.

Među visokim uzvanicima iz Hrvatske i Mađarske bili su još i generalni konzul RH Drago Horvat, počasni konzul RH u Mađarskoj Atila Kos, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, opunomoćena ministrica Maja Rosenzweig Bajčić, diplomatska savjetnica pri Veleposlanstvu RH Marina Sikora, zamjenik ravnatelja Hrvatske matice iseljenika Ivan Tepeš, voditelj službe za pravni položaj, kulturu, obrazovanje i gospodarstvo hrvatske nacionalne manjine pri Središnjem državnim uredom za Hrvate izvan RH Vedran Iskra te mnogi drugi istaknuti članovi zajednice.

Prigodni govori predsjednika SHM-a i HDS-a

Već po tradiciji prigodnim govorima u povodu Dana Hrvata nazočnima su se obratili predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan.

Predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac

Kako je naglasio Joso Ostrogonac, Dan Hrvata ponovno se vratio u Sambotel, koji je za mnoge povijesni simbol.

„Sambotel je simbol svega onoga što se prije skoro 35 godina, na ona dva kišna dana kasne jeseni, ovdje u Sambotelu dogodilo. I onda smo se iz svih krajeva naše domovine okupili u svečanoj dvorani okićenoj cvijećem, hrvatskom i mađarskom trobojnicom, šahovnicom i grbom s kraljevskom krunom svetoga Stjepana u nadi da ćemo

Predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan

stvoriti nešto novo, nešto drugo, nešto ljepše”, podsjetio je predsjednik Ostrogonac.

„Za mene je najveći uspjeh to da smo osnovali Savez, da još uvijek postojimo, da imamo krovnu nevladinu udrugu koja je mnogo toga preživjela, a još i danas živi”, istaknuo je uz ostalo u svojem govoru predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac.

Predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan osvrnuo se na aktivnosti koje su imali protekle godine i naglasio kako su stvoreni uvjeti za otvorenje hrvatske gimnazije u Sambotelu.

Kata Kumanović

„Nismo bili aktivni samo na kulturnom polju. Ove su godine uz financijsku pomoć mađarske vlade završeni i važni infrastrukturni projekti. Izdvojio bih obnovljeno sjedište Hrvatske državne samouprave u

Budimpešti, otvorenje Kuće podravske baštine u Martincima te ono što je možda i najvažnije za našu budućnost – stvoreni su uvjeti za otvorenje hrvatske gimnazije ovdje u Sambotelu. Iskristio bih priliku i pozvao roditelje sa sjeverozapada Mađarske, posebice iz Željezne županije, da povjere svoju djecu djelatnicima te ustanove jer će ih dočekati odlični uvjeti, vrhunski nastavnici i pravi obiteljski ugođaj. Ako želite da vaša djeca usavrše svoje znanje hrvatskog jezika, još bolje upoznaju našu kulturu i običaje, u ovom dijelu Mađarske nema boljeg mjesta od Hrvatskog vrtića, osnovne škole i gimnazije Mate Meršića Miloradića. Od projekata koji su u tijeku spomenut ću kako se nastavlja rad na monografiji te Multimedijalni muzej Hrvata u Mađarskoj, za što je novčana sredstva osigurala Vlada Republike Hrvatske”, istaknuo je predsjednik Gugan. Na kraju je zahvalio na zalaganju i trudu svim organizatorima i sudionicima kulturnog programa, koji je, kako je kazao, preslika bogate kulture naših sunarodnjaka iz Gradišća s elementima modernog i mladalačkog.

Uručena državna odličja HDS-a i SHM-a

Nagrađeni

Nakon pozdravnih i prigodnih govora predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan i predsjednik Saveza Hrvata uručili su državna odličja zaslužnima. Nagrade HDS-a dodijeljene: su Aniti Jandrók Erdélyi za istaknutu djelatnost na području hrvatskog odgoja i obrazovanja u Mađarskoj, Franciju Jurašiću za istaknutu djelatnost na području hrvatskog društveno-političkog života u Mađarskoj, Stipanu Krizmaniću za istaknutu djelatnost na području hrvatskog društveno-političkog života u Mađarskoj

te Lilli Trubić za istaknutu djelatnost na području hrvatske mladeži u Mađarskoj.

Nagrade Saveza Hrvata u Mađarskoj dodijeljene su: Mariji Ivó za osobit doprinos razvoju društvenoga života Hrvata u Mađarskoj, Dinku Šokčeviću za osobit doprinos razvoju društvenoga života Hrvata u Mađarskoj, Jánosu Virágu za osobit doprinos razvoju društvenoga života Hrvata u Mađarskoj.

Prigodni kulturni program s naglaskom na gradišćanskohrvatski jezik

Žuža Horvat

Svečanost je uljepšana prigodnim kulturno-umjetničkim programom pod nazivom „Naša prošlost, sadašnjost i budućnost” s naglaskom na gradišćanskohrvatski jezik i mladež. Predstavile su se kulturne udruge, pjevački zborovi, solisti i učenici odgojno-obrazovnih ustanova gradišćanskih Hrvata u Mađarskoj.

Program je otvorio Mješoviti pjevački zbor gradišćanskih Hrvata u pratnji tamburaša s himnom „Hrvat mi je otac”. Zbor je izveo i pjesme „Selo u Gradišću” i „Da-

TS „Koprive“

Rajmund Filipović

Ana Škrapić Timar

Ženska vokalna skupina „Biseri“

leki su“. Solistica Kata Kumanović izvela je pjesmu „Ti“, Karmela Pajrić „Usne tvoje vrele“, a Luca Barilović pjesmu „Noćna“ u pratnji mikrofon benda. Stihove gradišćanskohrvatskih pjesnika kazivali su Žuža Horvat (Matilda Bölcs: „Po jantarskoj cesti“), Rajmund Filipović (Lajoš Škrapić: „Zašto? Komu?“), Ana Škrapić Timar (Tímea Horvat: „Umjesto tebe“), Franjo Grubić (Mate Šinković: „Vsakoga želja“). TS „Koprive“ izveo je pjesmu „Mi smo Gradišćanci“, učenici Hrvatskog vrtića, osnovne škole i gimnazije „Mate Meršić Miloradić“ iz Sambotela izveli su splet plesova „Tanci iz Gradišća“, Židanske zvjezdice „Dječje igre i tance“, a Ženska vokalna skupina „Biseri“ a cappella pjesmu „Lipa je predena svila“. Na LED zidu u produk-

Luca Barilović

ciji Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatia“ prikazan je kratak informativni film o Hrvatima u Gradišću i videospot pjesme „Po volji Božjoj“ – neslužbene himne Hrvata u Mađarskoj. Gradišćanski Hrvati još su jedanput potvrdili svoju predanost očuvanju hrvatskog identiteta i kulture, izrazivši zahvalnost za potporu institucija i pojedinaca koji su ih podupirali ili ih podupiru na tom putu.

Dan je završen svečanim prijamom i druženjem uzvanika, sudionika i gostiju.

Dodajmo kako je Dan Hrvata ostvaren uz potporu Vlade Mađarske i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

S. B.

X. ŠOKAČKI PIKNIK

Vjerska i kulturna udruga šokačkih Hrvata i Hrvatska samouprava Vršende 28. rujna priredile su X. Šokački piknik. Jubilarni piknik održan je u Šokačkoj čitaonici u Vršendi. Dan je započeo natjecanjem u kuhanju, a nastavio se svetom misom u mjesnoj crkvi svetog Mihovila koju je služio mohački kapelan Sebastijan Mihović. Svetu misu pjevao je zbor Matice umirovljenika Općine Bilje. Svetu misu na orguljama svirala je kantorica Marijana Barjakter Lerch.

KUD „Olovni Gaz” iz Bosne i Hercegovine

Nakon svete mise slijedio je bogati folklorni program međunarodnog karaktera koji je okupio izvođače iz Mađarske i matične Hrvatske te Bosne i Hercegovine. Nastupila je udruga DZMH Novi Gračac iz Hrvatske, KUD „Olovni Gaz” iz Bosne i Hercegovine, KUD „Ladislav Matušek” iz Kujinja. Združeni nastup imali su KUD „Podravina” iz Barča i KUD „Drava” iz Lukovišća te Tamburaški sastav „Misija” iz Pečuha. Nakon folklornog

programa slijedilo je druženje i večera uz Tamburaški sastav „Misija”.

Kako su rekli članovi KUD-a „Olovni gaz”, koji su prošetos ugostili Vršendane u Olovu, ovaj vikend, 28 i 29. rujna, nastupili su u Vršendi i posjetili Etnografski muzej u Mohaču. Iza njih je jedno prelijepo druženje i putovanje, potpuno drukčije od prijašnjih kod njihovih prijatelja članova KUD-a „Bubice” iz Vršende. Nisu bili na uobičajenoj folklornoj manifestaciji, nego na pikniku i druženju uz nastup.

Predsjednica Hrvatske samouprave Vršende Marijana Balatinac rekla je kako je unatoč hladnom vremenu i kiši uspješno održan deseti jubilarni Šokački piknik u znaku međunarodnog druženja uz natjecanje u

KUD „Podravina” iz Barča i KUD „Drava” s KUD-om „Olovni Gaz”

Priprema za nastup

kuhanju i bogat kulturni program. Zahvalila je svim sudionicima Dana u nadi da će se nastaviti dugogodišnja plodna suradnja. Zahvalila je i Hrvatima iz mnogih hrvatskih naselja koji su svojom nazočnošću doprinijeli velikom uspjehu dana.

U kuhanju jela od pijetla natjecalo se devet ekipa. Prvo mjesto pripalo je ekipi Obitelj Szabó, drugo mjesto ekipi Hrvata iz Surdukinja, a treće mjesto ekipi Srebrna kri-la iz Bremena.

Dan je ostvaren uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Ureda premijera Mađarske preko Fonda „Gábor Bethlen”.

Branka Pavić Blažetin

BUDIMPEŠTA – U sklopu predsjedanja Mađarske Vijećem Europske unije 20. rujna održan je neformalni sastanak Vijeća ministara prometa država članica EU. Dijelu rasprave o razvoju željezničkog prometa priključili su se i ministri država kandidatkinja i drugih europskih država. Uz 12 ministara, od kojih sedam iz država članica EU, kao i druge visoke predstavnike, sastanak je vodio ministar građevinarstva i prometa Mađarske János Lázár, a u ime Republike Hrvatske sudjelovao je veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić.

Izvor: mvep.gov.hr

Održana jubilarna 15. manifestacija „Odisej pod murvom” GRADIŠĆE U ZEMUNIKU ISPOD STARE MURVE

U tjednu od 15. do 22. kolovoza 2024. godine u Zemuniku je održana jubilarna 15. multimedijalna manifestacija „Odisej pod murvom”. Manifestacija je upriličena u povodu Dana Općine Zemunik Donji i blagdana župe Kraljice mira – Kraljice Hrvata u Zemuniku.

U četvrtak 15. kolovoza u Galeriji sv. Katarine Aleksandrijske u Zemuniku otvorena je izložba Tomislava Marijana Bilosnića „Skriveno kameno blago Ravnih kotara i Bukovice”. Sutradan, u petak 16. kolovoza, u istoj je galeriji upriličena i izložba „Duhovi sa zadarskog foruma” istog autora. U sklopu likovnog programa manifestacije tiskan je i zasebni katalog Kameno blago Zemunika. U likovnom dijelu programa u ponedjeljak 19. kolovoza u Galeriji sv. Petar Stari i Andrija u Zadru otvorena je izložba ukrajinskoga slikara Vasilija Korškiša „Život mrtve prirode”.

Središnji dio manifestacije „Gradišće u Zemuniku” okupio je više kulturnih priredbi. U utorak 20. kolovoza Zemunik je ugostio gradišćanske pjesnike dr. Franju Pajrića (Koljnof/Kophaza, Mađarska), dr. Roberta Hajszana Panonskog (Pinkovac, Guttenbach, Austrija) te pjesnika i glazbenika Josipa Čenića (Beč, Austrija) i Vinka Čenića (Trsteno). U Bilosnića dvorima upriličena je pjesnička večer pod nazivom „Šušanj stare murve”. Istoga dana predstavljeno je i mađarsko izdanje zbirke „Tigar” Tomislava Marijana Bilosnića, koju je na mađarski jezik preveo dr. sc. Šandor Horvat. Pjesme na mađarskom jeziku čitao je dr. Franjo Pajrić, koji je ujedno pročitao i izbor pjesama dr. Šandora Horvata (Narda, Mađarska) s obzirom na to da je prof. Horvat bio spriječen doći u Zemunik.

Sljedećega dana, u srijedu 21. kolovoza 2024. godine, u jutarnjim satima u Zemuniku (*Pod murvom* na Trgu Franje Tuđmana) organizirana su predavanja o starim hrvatskim i mađarskim pismima – glagoljici i rovašu (vrsti klinastoga pisma). Predavanja su održali Dario Tikulin (Zadar) i dr. Franjo Pajrić (Koljnof). Dario Tikulin, župljanski glagoljaški krasopisac, održao je Kazivanje glagoljske baštine, a dr. Franjo Pajrić predstavljao starog (rovaš) pisma Panonije. Za tu je prigodu Dario Tikulin glagoljskim „krasopisom” napisao ime mjesta Zemunik u nekoliko inačica. Jednu od njih, osobito reprezentativnu, ostavio je i Općini Zemunik.

Sudionike jubilarne 15. multimedijalne manifestacije „Odisej pod murvom” u Općinskoj vijećnici primio je načelnik Općine

U Galeriji sv. Katarine Aleksandrijske u Zemuniku

Zemunik Donji ing. Ivica Šarić, koji im je tom prigodom uručio dvojezično izdanje, na hrvatskom i engleskom jeziku, knjige Tomislava Marijana Bilosnića „Oda zemuničkom kulturnom pejzažu”, koju je tiskala Općina Zemunik. Zemunički župnik don Gašpar Dodić gostima iz Gradišća poklonio je svoja dva CD-a: „Otvorena vrata” i „Buđenje”.

U večernjim satima 21. kolovoza u župnoj crkvi Kraljice mira – Kraljice Hrvata u Zemuniku održan je glazbeni nastup i predstavljanje zbirke „Utjeha u križu” Anđelke Petričević-Čenić. O životnom putu Anđelke Petričević-Čenić i njezinoj knjizi govorio je uz njezine sinove Vinka i Josipa Čenića i književnik Tomislav Marijan Bilosnić. Tom je prigodom pročitao svoju pjesmu „U Fontiverosu”, posvećenu njezinoj sestri klarisi i pjesnikinji Anki Petričević, sestri Mariji od Presvetoga Srca. Izbor pjesama Anđelke Petričević-Čenić uglazbio je i uz gitaru otpjevao Josip Čenić.

Manifestaciju „Odisej pod murvom” osmislio je i već petnaest godina vodi književnik i slikar Tomislav Marijan Bilosnić. Pokrovitelji ovogodišnje jubilarne manifestacije bili su Općina Zemunik i Zadarska županija. Tijekom manifestacije najavljeno je i tiskanje zbornika u kojemu će se okupiti radovi svih dosadašnjih sudionika manifestacije. Uz bogat zabavni i rekreativni program ovogodišnjih „Zemuničkih ljetnih večeri” kulturna manifestacija „Odisej pod murvom” dodatno je oplemenila proslavu Dana Općine Zemunik te osobito njezina blagdana, blagdana BDM Kraljice mira – Kraljice Hrvata.

TMB

TRENUTAK ZA PJESMU

Jednostavno je biti čovjek

Od tebe koja si poznavala
mog oca i sina
stol je moj načinjen
i ti si na njemu plitica puna ulja
Stalno ćemo te na njemu držati
kako bi navijek obnavljala vrt
Nitko nije siromah
dok može uzgajati žito i životinje
i masline
jednostavno je biti čovjek
i na dvije noge hodati
A sada se vjetar mijenja
i u cvijetu masline
pa nam je krenuti za njim
Svi se pitaju: koliko daleko (!?)
jer pelud masline pada na zemlju
kao prah
Do kraja! Do kraja!
Uvijek se blago nadvij nad
masline
A kada sve završi
i vratiš se
svi će govoriti kako si znao
boriti se

Tomislav Marijan Bilosnić

IX. Prevoditeljski kamp u Lakiteleku

U organizaciji Pučkog učilišta u Lakiteleku, Zaklade za istočnoeuropska i srednjoeuropska istraživanja i obrazovanje te Društva mađarskih pisaca od 18. do 25. kolovoza 2024. godine održan je Prevoditeljski kamp „László Németh” u Lakiteleku u Hunagarikum ligetu. Deveti put zaredom (prvi kamp održan je 2016. godine) održan je kamp u kojem je ove godine sudjelovala češka, hrvatska, poljska, rumunjska, srpska, slovenska, slovačka i ukrajinska prevoditeljska skupina. Cilj je prevoditi lijepu književnost sa spomenutih srednjoeuropskih jezika na mađarski jezik. Uz svakodnevni rad u radionicama svi polaznici imaju zajednička plenarna predavanja i seminare o prevođenju, radionice i zabavne sadržaje.

I ove su godine u kampu sudjelovali djelatnici Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, ravnatelj Zavoda dr. sc. Stjepan Blažetin. Hrvatsko-mađarsku prevoditeljsku radionicu već osmu godinu zaredom vodila je suradnica Zavoda Lilla Trubić. Stručni voditelji kampa od njegovih početaka poznati su slavisti Csaba Gy. Kiss i Andor Mészáros.

Polaznici kampa radili su u malim skupinama u kojima su prevodili književnost i publicističke tekstove s hrvatskog na mađarski jezik. Ove godine predavači u hrvatsko-mađarskoj radionici bili su dr. sc. Stjepan Blažetin, dr. sc. Morana Plavac, Milan Kovač i Sonja Đelatović. Dr. sc. Stjepan Blažetin u ulozi prevoditelja vodio je i moderirao plenarnu tribinu „Tajne umjetničkog prevođenja”. Razgovarao je s prevoditeljima Ildikó Forgács, Zsuzsannom J. Hahn i Aleksandrom Urkomom.

Hrvatska radionica ove je godine bila vrlo popularna, na njoj je sudjelovalo jedanaest polaznika različitih interesa. Ipak, zajednički im je interes prevođenje. Ove su godine radili na tekstu kratkog romana Aleksandre Kardum „Pratim te”. Neki od polaznika u kamp se vraćaju iz godine u godinu. Dosad je u ukupno devet godina u hrvatskoj radionici bilo šezdesetak polaznika. Kamp je potpuno besplatan – organizatori osiguravaju smještaj, hranu i sve sadržaje, a polaznici mogu biti iz Mađarske i iz inozemstva.

Hrvatsko-mađarska prevoditeljska radionica uz prevođenje ove se godine bavila pitanjima povezanim s romanom Ivane Brlić-Mažuranić „Šegrt Hlapić”, prevođenjem u medijima, titlovanjem filmova, dokumentarnim i drugim te televizijskim emisijama kao i prevođenjem jezičnih elemenata koji povezuju s kulturološkim obilježjima. Također se vježbalo na tekstu Vedrane Rudan te razgovaralo o drugim temama povezanim s prevođenjem.

Polaznici kampa uz obavezne radionice i plenarna predavanja mogu su uživati u ponudi Hungarikum ligeta, u wellness-centru, na konjičkim terenima, foot-golf zelenilu. Pruža im se prilika koristiti sve sadržaje koje

Hrvatska radionica

nudi Hungarikum liget poput kuće Biblije, kuće rakijske, planetarij... Mogu posjetiti izložbe, jahati, uživati u ponudi kompleksa.

Primarni je cilj organizatora kampa okupljanje prevoditelja iz susjednih zemalja i jezika cijelog Karpatskog bazena uz kandidate češkog i poljskog jezika. U program su uvršteni južnoslavenski jezici, zapadnoslavenski jezici i ukrajinski među istočnoslavenskim jezicima te također i rumunjski jezik. Njemački jezik nije u okviru programa. Želi se potaknuti mlade ljude da se bave umjetničkim prevođenjem i kulturološko-povijesnim vezama jer su potrebni akademski građani u tim područjima, jezicima i kulturama.

Glavni je cilj programa i kampa stvoriti skupinu mladih ljudi koji se uz studij ili nakon njegova završetka žele ozbiljnije baviti književnim prevođenjem. Primarna su ciljna skupina (kandidati) studenti koji studiraju na jezičnim katedrama mađarskih sveučilišta i studenti koji studiraju mađarski na mađarskim katedrama izvan Mađarske. Polaznici se biraju na temelju probnog prijevoda i motivacijskog pisma. Pri odabiru biraju se najtalentiraniji, čime se osigurava profesionalni standard i razvija snagu kampa, ali se iz godine u godinu pruža prilika i novim kandidatima.

Branka Pavić Blažetin

Bogatstvo...

Kožušak

PIJANISTIČKI KONCERT YOKO NISHII

U organizaciji Veleposlanstva Japana i Veleposlanstva Republike Hrvatske u Mađarskoj 16. listopada u Rezidenciji veleposlanika Japana upriličen je pijanistički koncert svjetski priznate virtuoskinje Yoko Nishii. Ona je na koncertu izvela djela hrvatskih, japanskih i mađarskih skladatelja, stvorivši tako kulturni most između tri zemlje.

Prisutnima su se najprije obratili domaćini koncerta – veleposlanica Japana Hikariko Ono, koja je najavila pijanisticu ističući ključne točke njezine karijere i vezu s Hrvatskom, a zatim i veleposlanik RH u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić, koji je istaknuo: „Ostvarenje ovog koncerta naš je ponos“. Dodao je kako organizacija i priprema tog koncerta traju nekoliko godina, a međuvremenu je došla nova japanska veleposlanica. Ona je na preporuku svojeg prethodnika prihvatila daljnju organizaciju projekta.

Pijanistica Yoko Nishii, koja je prije koncerta održala i predavanje u Glazbenoj akademiji u Budimpešti, izvedeći skladbe Dore Pejačević, Kosakua Yamade, Torua Takemitsua i Ferenc Liszta oduševila je sve prisutne u rezidenciji japanskog veleposlanstva. Osim domaćina i brojnih diplomata, kao što su Martina Poljak te diplomatski savjetnici Marina Sikora i Bruno Lopandić, prisutni su bili i predstavnici hrvatske zajednice u Mađarskoj: predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić, ravnateljica Croatic Timea Šakan-Škrilin kao i pijanistica Ana Šostar.

Program je završen uz druženje i degustaciju japanskih i hrvatskih kulinarskih delicija.

YOKO NISHII:

„U Hrvatskoj je kao u raju!“

Kako je započela Vaša veza s Hrvatskom?

Nakon što sam na Sveučilištu Keio u Tokiju diplomirala francusku književnost, pronašla sam u glazbenom časopisu poziv na audiciju za Visoku školu za glazbenu umjetnost „Ino Mirković“, inače smještenu u Lovranu. Prijavila sam se i prošla audiciju te vrlo brzo odlučila da idem u Hrvatsku. To je bila sjajna stipendija, dvogodišnje školovanje. Učenički dom imao je pijanino i imala sam osigurana tri obroka dnevno. Akademija je bila na predivnom mjestu. Sve mi je bilo kao *paradise*. Kao raj. *Koliko često posjećujete Hrvatsku?*

Svake godine posjećujem Hrvatsku i održavam turneje. Jedino za vrijeme pandemije nisam mogla. Ali kad dođem, ostanem najmanje mjesec-dva. Ponekad u jednoj godini dođem i tri puta.

Gdje ste nastavili školovanje nakon Lovrana?

Hrvatska pijanistica Ana Šostar sa svojim uzorom Yoko Nishii

Nakon što sam provela pet godina u Lovranu, gdje sam diplomirala i bila asistentica na VŠ „Ino Mirković“ od 2001. do 2003. godine, vratila sam se u Japan. Ondje sam uskoro ponovno dobila stipendiju Vlade Japana za poslijediplomski studij na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Moj profesor živio je tad u Lovranu, pa sam imala predavanja u Rijeci i tad provela još dvije godine u Lovranu. Ukupno sam studirala sedam godina.

Jako dobro govorite hrvatski jezik! Koliko Vam je trebalo da ga naučite?

Zapravo nisam učila. Još trebam učiti jer je puno gramatike, puno padeža... Kad ovako brzo pričamo, ne ide baš. Sve sam naučila kroz razgovor. S prijateljima. Nekako tako.

Što je bilo na repertoaru na večerašnjem koncertu?

Prvo sam svirala Ružu i Cvjetni vrtlog i Sonatu op. 36 Dore Pejačević, onda Kosakua Yamadu, Cvjetovi trolisne naranče Karatachi-no-Hana. Onda Skicu kišnog stabla Torua Takemitsua, koji je jedan genijalac iz Japana. Za kraj sam svirala Liszta, Liebesträume 3. i Mephisto Waltz. Prvo hrvatski pa japanski pa mađarski dio. Tako sam složila program.

Početkom 2015. godine objavili ste prvi dvostruki CD za svjetsko tržište s potpunim opusom solističkih klavirskih djela hrvatske skladateljice Dore Pejačević, obilježavajući 130. godišnjicu njezina rođenja, pod japanskom CD etiketom „Herb“. Kad ste otkrili djela Dore Pejačević?

Kad sam prvi put došla u Hrvatsku, 1998. godine, ništa nisam znala o Dori. Onda sam sljedeće godine imala priliku pratiti hrvatsku mezzosopranisticu Katju Markotić na klaviru. To mi je bilo jako lijepo. Jedna gitaristica poslije mi je donijela note, tad sam već magistrirala i radila kao asistentica. Jako su mi se sviđjele Dorine skladbe, pa sam 1999. počela skupljati note i knjige.

YOKO NISHII rođena je u Iseu u Japanu.

Počela je svirati klavir s četiri godine. Nakon što je diplomirala francusku književnost na Sveučilištu Keio u Tokiju, 1998. godine upisala je VŠ „Ino Mirković“ u Lovranu kao stipendistica. Diplomirala je na četverogodišnjem akademskom programu u samo dvije godine s izvrsnim ocjenama kod prof. Evgenyja Zarafiantsa 2000. godine. U srpnju 2001. stekla je titulu „Master of Music Art“, diplomirala na istoj školi, a od 2001. do 2003. radila je kao asistentica u klavirskoj klasi prof. Zarafiantsa. Usavršavanje nastavlja na poslijediplomskom studiju na Muzičkoj akademiji u Zagrebu kao stipendistica japanske vlade (2005. – 2007.). U međuvremenu surađuje kao korepetitorica na majstorskim tečajevima flaute Pierre-Yvesa Artauda iz Pariza. Pobjednica je i finalistica brojnih međunarodnih natjecanja. Od 2014. do 2019. predavala je na Umjetničkoj akademiji u Aichiju u Japanu. Samo u Hrvatskoj održala je više od pedeset samostalnih pijanističkih izvedbi u 26 gradova. Nastupala je i sa Zagrebačkom filharmonijom pod ravnanjem Leonida Nikolajeva u Zagrebu i Opatiji te s Kubanskim nacionalnim simfonijskim orkestrom, kojim je dirigirao Enrique Perez Mesa, u Havani. U prosincu 2018. u povodu oblježavanja 25. obljetnice uspostave diplomatskih odnosa Japana i Hrvatske održala je koncert u organizaciji Veleposlanstva Japana u Hrvatskoj i Hrvatske radiotelevizije (HRT) na zagrebačkom HRT-u. Koncert se prenosio uživo. Intenzivno se bavi istraživanjem i širenjem hrvatskih skladatelja i glazbe kao i glazbe iz susjednih zemalja. U srpnju 2020. objavila je svoj drugi solo CD album „Yoko Nishii plays Sergei Rahmanjinov“. Prvi dvostruki CD za svjetsko tržište s potpunim opusom solističkih klavirskih djela hrvatske skladateljice Dore Pejačević objavila je 2015. godine, obilježavajući tako 130. godišnjicu skladateljčina rođenja, pod japanskom CD etiketom „Herb“. Primila je Priznanje japanskog ministra vanjskih poslova 2023. godine za izvanredan doprinos pijanista u promicanju međusobnog razumijevanja i prijateljstva između Japana i Hrvatske kao i jačanje diplomatskih odnosa između dviju zemalja.

Kršul

Dan sela u Hrvatskom Židanu

Dan sela i 44. natjecanje vatrogasaca Kup Répce, održani 7. rujna u Hrvatskom Židanu, okupili su velik broj zainteresiranih. Programi su bili prilagođeni svim uzrastima, a posebnu pozornost izazvalo je natjecanje vatrogasaca. Židanci su, naravno, najviše navijali za svoje ognjobrnce. Djeca su u velikom šatoru mogla sudjelovati na brojnim radionicama, a u školskom dvorištu uživati u igri u napuhanom gradu. I ovoga puta živa seoska zajednica bila je zajedno, od najmlađih do najstarijih. Istoga dana simbolično su predane na uporabu dvije nove učionice u židanskoj školi, a učenici su se predstavili kratkim programom.

U sklopu svečanosti Dana načelnik Hrvatskog Židana Stipan Krizmanić i ravnatelj šarvarskog školskog okruga László Rozmán uručili su seosko odličje i potvrdu o priznanju Mariji Szabó (Lajosné Szabó).

Potvrdu o priznanju Marija Szabó dobila je za manjinski odgoj u ime zajednice Središta školskog okruga Sárvár, koji joj zahvaljuje na uzornom i kvalitetnom odgojno-obrazovnom radu na području hrvatskog odgoja. Potvrdu su uz ravnatelja Rozmána Mariji Szabó predali stručni suradnik šarvarskog školskog okruga István Viola i glavna voditeljica odjela dr. Katalin Czimer Neuliszt.

Načelnik Hrvatskog Židana Stipan Krizmanić Mariji Szabó uručio je pak priznanje mjesne samouprave „Közösségért emlékérem” / „Spomen-odličje za zajednicu”. Mjesna samouprava spomen-odličjem bivšoj je ravnateljici u povodu odlaska u mirovinu zahvalila na uloženu trudu i radu na korist zajednice i na polju hrvatskog narodnog školstva.

Marija Szabó svoj je učiteljski radni vijek provela u školi u Hrvatskom Židanu. Kako je napisala, veoma se iznenadila priznanjima. U školi radi od 1985. godine i uvijek se u radu vodila bezuvjetnom ljubavlju prema učenicima, hrvatskom jeziku i opstojnosti židanske škole. Od 2007. židanska škola radi kao mala škola s nižim razredima, a Marija je od 2009. na čelu ustanove. Sve do umirovljenja ove godine. U školskoj godini 2024./2025. radi u školi kao učiteljica.

Nakon što je diplomirala na Visokoj školi „Dániel Berzsenyi” 1985. godine, zaposlila se u školi i u njoj ostala. Uz rad u školi aktiv-

Marija Szabó dobila je priznanje za manjinski odgoj

no sudjeluje na svim događanjima seoske zajednice, radi s djecom i izvan škole te nastoji doprinijeti čuvanju hrvatske tradicije i kulture i šireći dobar glas o selu.

Spomen-odličje također je dodijeljeno djelatnici židanske škole gospođi Endrené Oláh.

Branka Pavić Blažetin

Posjet Hrvatskom Židanu, Prisiki, Zbirci sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj i Kisegu

Na izletu u Kisegu

Članovi udruga umirovljenika iz Sračinca i Cestice te Udruge Presslica u povodu obilježavanja Međunarodnog dana starijih osoba posjetili su gradišćanske Hrvate u prijateljskoj općini Hrvatski Židan. Naime, Sračinec i Hrvatski Židan njeguju više nego dobre prijateljske veze. Oni su za vrijeme boravka među gradišćanskim Hrvatima imali priliku istražiti povijest i kulturno bogatstvo regije. Posebno ih se dojmio posjet gradu Kisegu i selu Prisika,

gdje su obišli jedinstveni sakralni muzej Hrvata u Mađarskoj.

S njima na putu bio je i načelnik općine Sračinec, a posebno su zahvalni načelniku Hrvatskog Židana Stipanu Krizmaniću i njegovim suradnicima koji su ih srdačno ugostili te načelniku Prisike Jošku Kornfeindu na prijateljskom dočeku, doznaje Hrvatski glasnik.

Branka Pavić Blažetin

Podravske večeri

„Oj, jesenske duge noći, rek'o j' dragi da će doći..." Tako su organizatori pozvali sve zainteresirane u Tomašinu 12. listopada na priredbu „Podravske večeri“.

U organizaciji Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ ove se godine održava serija priredaba pod zajedničkim imenom „Podravske večeri u znaku tradicije“. Serijom priredaba želi se nizom zanimljivih i poticajnih sadržaja u znaku tradicije okupiti zajednica Hrvata u Podravini. Na tom tragu bilo je i druženje u Tomašinu.

KUD „Podravina“ iz Barča

Tamburaški sastav „Misija“ i solist Marko Križanović

je glazbeni program u kojem su nastupili vokalni solist Marko Križanović i pečuški Tamburaški sastav „Misija“, koji posljednjih godinu dana ostvaruju plodnu suradnju. Ona se ogleda u zajedničkim nastupima na brojnim festivalima i događanjima u Hrvatskoj, Srbiji, Slovačkoj... Ni ovoga puta nisu razočarali svoje poklonike i okupljene Hrvate u Tomašinu.

Program je ostvaren uz potporu Ureda premijera (Fond „Gábor Bethlen“), glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu Joze Solge, Hrvatske samouprave Šomođske županije, hrvatskih samouprava i civilnih udruga iz Podravine, Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Organizatori

Podravske večeri u Tomašinu održane su u organizaciji Hrvatske samouprave Šomođske županije i Kulturne udruge NOVI-TON. Sunčani dan pogodovao je poslijepodnevnom druženju na kojem se Hrvatska samouprava Tomašina pokazala dobrim domaćinom. Najveći hit dana ili, bolje rečeno, večeri bio

DRUŽENJE VETERANA

Kako na svojoj Facebook stranici donosi Kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“, 19. listopada 2024. godine nogometna ekipa Zrinski – Veterani bila je u gostima kod svojih prijatelja veterana u Donjem Miholjcu. Suradnja je to koja traje već šest-seдам godina. Veterani su nogometnu utakmicu odigrali u prijateljskom ozračju, kako i pristoji veteranima, a pobijedili su domaćini iz Donjeg Miholjca s 4 : 1. Naravno, nakon utakmice nije izostalo ni druženje, gdje su se nogometaši bogato pogostili.

TOMAŠIN – Nogometaši Zrinskih – Veterana 21. rujna bili u Tomašinu te odigrali prijateljsku nogometnu utakmicu s tamošnjim igračima. Bilo je to u okviru programa „Opraštanje od ljeta“. Rezultat je bio 3 : 2 za domaćine, a nakon utakmice druženje se nastavilo uz večeru.

Foto: Lj. L.

ŠELJIN – Kako doznaje Hrvatski glasnik, učenici i djelatnici Osnovne škole Ivana Nepomuka Jermešića boravili su u prijateljskoj Osnovnoj školi Géze Kissa u Šeljini 17. i 18. listopada. Suradnja šeljinske osnovne škole i Osnovne škole Ivana Nepomuka Jermešića iz Grubišnoga Polja traje već desetljećima. Međusobne razmjene učenika i djelatnika odvijaju se po godišnjem planu rada dviju spomenutih škola. Učenici iz Grubišnoga Polja sa svojim učiteljima borave u Šeljini svake jeseni, a učenici iz Šeljina svakoga su proljeća u Grubišnom Polju. Dvoje ravnatelja, Robert Ronta i Snježana Šeliš, potiču suradnju.

Mala stranica

KRLEŽIJANCI U „KRLEŽI”

Razmjena učenika s Osnovnom školom „Miroslav Krleža” sa zagrebačkoga Kaptola

U sklopu suradnje koja se odvija od školske godine 1991./1992. pečuški su sedmaši od 14. do 18. listopada 2024. boravili u Zagrebu. Domaćini su bili vršnjaci iz škole Miroslava Krleže sa zagrebačkoga Kaptola. Petodnevni boravak obilježen je brojnim programima: sudjelovali su na otvaranju izložbe posvećene hrvatskom znanstveniku, polihistoru i crkvenom dostojanstveniku Marku Antonu de Dominisu u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. U školi je u prošloj školskoj godini pokrenut projekt školske himne za koju je tekst napisao profesor tjelesnog odgoja Zoran Marijanović, a uglazbio Željko Krušlin Kruška. Za vrijeme boravka u Zagrebu priređen je studijski snimak dječjih glasova za spot. Uz brojne programe – posjete zagrebačkom Zoološkom vrtu na Maksimiru, Zagrebačkom sportskom društvu „Sokol”, Tehničkom muzeju, Zagrebačkom kazalištu mladih

U Zagrebu

– svakoga su dana bili nazočni i na nastavi s domaćinima te su zajedno obilazili i upoznavali glavni grad Hrvatske. Djeca su za vrijeme zagrebačkog boravka jačala svoje jezične kompetencije, pogotovo znanje hrvatskog jezika. Razvijala su prijateljstva sa svojim hrvatskim vršnjacima i upoznavala znamenitosti grada Zagreba.

Zahvalni su svim organizatorima, domaćinima i donatorima koji su osigurali petodnevni boravak u Zagrebu, a to su: roditeljska zajednica škole, gospođa Szilvia Bognár, zastupnica u Skupštini Grada Pečuha, Kulturna udruga „Miroszosok”.

Izvor: Hrvatska škola Miroslava Krleže

Posjet Zsolnayjevoj četvrti

RAZMJENA UČENIKA PEČUH – PULA

Učenici Gimnazije Pula boravili su od 23. do 27. rujna u Pečuhu. Njihov četverodnevni boravak bio je bogat različitim sadržajima. Učenike i njihove profesore pratitelje ugostio je prošlogodišnji 9./N. razred Gimnazije Miroslava Krleže. U sklopu programa gosti su obišli znamenitosti grada Pečuha, Zsolnayjevu četvrt i ustanove Hrvata u Mađarskoj u Pečuhu. Upoznali su rad studentskog doma Collegium Croaticum, Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, Hrvatskoga kazališta i Hrvatskoga kluba „August Šenoa”. Učenici su posjetili i povijesni dvorac u Sigetu u okviru organiziranog izleta, gdje su nakon obilaska tvrđave i prezentacije oružja pogledali novu, interaktivnu izložbu „Sulejman”. Uzvratni posjet učenika Gimnazije Miroslava Krleže planira se krajem svibnja 2025. godine.

Izvor: Hrvatska škola Miroslava Krleže

Ponovno organizirani Kulturološki susreti Novi Zrin

Nakon više godina izostanka u Tilošu su 28. rujna ponovno održani Kulturološki susreti Novi Zrin. Riječ je o priredbi koja je prvi put organizirana 2007. godine nakon što su načelnici općina čija se povijest povezuje s banom Nikolom Zrinskim odnosno njegovom utverdovom Novi Zrin u znaku hrvatsko-mađarskog prijateljstva potpisali sporazum o njegovanju kulta Zrinskih. Sporazum koji su potpisali odnosi se na znanstvenu i kulturnu suradnju za proučavanje baštine Zrinskih, a potpisali su ga predstavnici općina Tiloš, Kerestur, Belezna, Zákányfalu, Mlinarci, Legrad, Donja Dubrava, Donji Vidovec, Goričan te predstavnici Muzeja i Instituta vojne povijesti Ministarstva nacionalne obrane, tadašnjeg Fakulteta nacionalne obrane „Nikola Zrinski“ kao i ravnatelji Muzeja Šomođske i Zalske županije. Ove godine sporazumu se pridružila i Općina Kotoriba.

Vežanje vrpce na zastavu

Kulturološki susreti održavali su se naizmjenično u mjestima uključenim u sporazum. Posljednji susret održan je u Goričanu, ali održavanje susreta omela je pandemija, pa je nekoliko godina priređivanje izostavljeno. No, ove se godine načelnica Tiloša Zita Kelei ponovno odlučila za organiziranje kako bi tu izvrsnu inicijativu sačuvala od zaborava. Sve aktivnosti godinama su doprinosile u daljnjem istraživanju utvrde Novi Zrin i povijesti Zrinskih odnosno pograničnog područja. Ovogodišnji svečani program započeo je svetom misom na mađarskom jeziku u crkvi na Legradskoj gori. Priredbi su nazočili parlamentarni zastupnici László Szászfalvi i Péter Csere-snyés, general bojnik, pukovnik prof. dr. József Padányi, pukovnik dr. Ferenc Papp i predsjednik Udruge njegovanja tradicija domobrana te predstavnici općina s obiju strana granice i njihovih civilnih udruga. Uoči svečanosti dodijeljeno je priznanje „Počasni građanin Tiloša“ bivšoj načelnici mjesta Mariji Kunos, koja je inicijativu kulturoloških susreta započela i mnogo radila na otkrivanju prošlosti Novog Zrina. Kulturološki susreti uvijek su prigoda i za pred-

Izložba vojničkih predmeta

stavljanje znanstvenih dostignuća u vezi sa Zrinskima. Budući da je 2003. godine nekadašnje Sveučilište za nacionalnu obranu „Nikola Zrinski“ s podrškom mjesnih samouprava započelo arheološka iskopavanja pod vodstvom pukovnika Padányija, od tog vremena istraživanja se nastavljaju na nekadašnjem mjestu utvrde Novi Zrin. Zahvaljujući tomu otkrivena je točna lokacija utvrde i njezina zdenca, koji je od tada i rekonstruiran, te su pronađeni razni predmeti. Profesor József Padányi, bojnik, i ove je godine donio nove sadržaje o arheološ-

kim iskopavanjima i istraživanjima te ih podijelio s javnošću. Govorio je i o pokusima s oružjem toga doba. Bogat kulturni program zabavljao je pristigle goste cijeloga dana. Nastupile su kulturne udruge raznih općina s mađarskim i hrvatskim sadržajima, bilo je pjevanja, folklor, puhačke glazbe, a održan je i koncert. Posjetitelji su se mogli upoznati i s raznim vojničkim odorama, a predstavljen je i tabor vojnika iz 16. stoljeća te su organizirane i dječje radionice. Na svečanosti je načelnica Tiloša svezala vrpce na zastavu susreta i tako je predala predstavniku sljedeće općine, tj. općine koja će u 2025. godini organizirati susret, a to će biti Donja Dubrava. Na priredbi su sudjelovali i Zrinski kadeti.

Beta

USAVRŠAVANJE NA OTOKU PAGU

Hrvatska samouprava Baranjske županije i ove je godine organizirala usavršavanje na otoku Pagu u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj „Zavičaj“ u Vlašićima. Usavršavanje je održano od 26. do 29. rujna. Predviđena su predavanja o samoupravnom sustavu u Republici Hrvatskoj, stanju i položaju nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj i o načinima financiranja nacionalnih manjina u Mađarskoj. Osim toga organizirani su izleti i razgledavanje grada Paga i Zadra. O putu su obaviješteni svi predsjednici hrvatskih samouprava u Baranjskoj županiji, u kojoj djeluju 34 hrvatske narodnosne samouprave te su pozvani da se iz svake samouprave jave po dva člana. Troškove prijevoza (autobus) uglavnom je snosila Hrvatska samouprava Baranjske županije, doprinos za autobus bio je 10 000 Ft po osobi, a polupansion plaća ili dotična samouprava ili pojedinac (52 eura dnevno).

Promocija prve hrvatske slikovnice u Pečuhu

U Hrvatskom klubu Augusta Šenoae u Pečuhu 29. rujna 2024. održana je svečana promocija koloriranog prijepisa i pretiska prve hrvatske slikovnice „Mala Biblija u slikama“. To povijesno izdanje u nakladi Đakovačkog kulturnog kruga i Nefitnog poduzeća „Croatica“ predstavlja jedinstven doprinos očuvanju hrvatske kulturne baštine. Na promociji su govorili predsjednik Đakovačkog kulturnog kruga Mirko Čurić te ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrlin. Uvaženi gosti događanja bili su generalni konzul Drago Horvat, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga te predsjednik HDS-a Ivan Guban.

Promocija je oživjela važno poglavlje hrvatske književne povijesti povezano s prvim tiskanim izdanjem slikovnice na hrvatskom jeziku iz 1854. godine. Izvorna knjiga, „Mala obrazna biblia ili poglaviti događaji staroga i novoga zakona predstavljani u 90 obrazih“, tiskana je u Pešti u tiskari Aloisa Bucsańszkya, a prevedena je s njemačkog jezika od strane Zbora duhovne mladeži đakovačkog sjemeništa. Djelo je bilo namijenjeno mladeži i prikazivalo je biblijske priče u slikama, što je u to vrijeme bilo revolucionarno za hrvatsko izdavaštvo.

Novo izdanje slikovnice ne donosi samo vjerno prenesen sadržaj nego je obogaćeno koloriranim ilustracijama, zadržavajući tako autentičnost izvornika. Posebna pozornost posvećena je modernizaciji pravopisa i prilagodbi teksta suvremenom standardnom hrvatskom jeziku, čime je knjiga postala dostupnija široj publici. Naslov „Mala Biblija u slikama ili glavni događaji Staroga i Novoga zavjeta, mladeži hrvatskoj prikazani u devedeset slika“ podsjeća na važnost očuvanja kulturnih vrijednosti i bogatstva hrvatske baštine.

Timea Šakan-Škrlin i Mirko Čurić

Knjiga „Mala Biblija u slikama“ ne samo da je postala važan simbol hrvatske kulturne baštine nego je svojim bogato ilustriranim stranicama utjecala na čitatelje diljem tadašnje Austro-Ugarske Monarhije, gdje je, osim na hrvatskom, tiskana i na drugim jezicima poput mađarskog, slovačkog i rumunjskog. Upravo izdanje iz 1854. godine danas ponovno dobiva zaslužno priznanje

obnovljenim đakovačko-budimpeštanskim izdanjem koje je sad dostupno javnosti.

Promocija u Pečuhu istaknula je važnost tog povijesnog djela u kontekstu hrvatske književnosti i kulturne baštine te još jedanput podsjetila na dugogodišnju povezanost Hrvata u Mađarskoj s njihovim jezikom i kulturom.

Izvor: croatica.hu

Nakladnik Alois Bucsańszky, koji je prvotno izdao ovu knjigu, bio je mađarski tiskar hrvatskih korijena poznat po izdavanju popularnih i vjerskih publikacija. Njegova izdavačka kuća u Pešti imala je ključnu ulogu u distribuciji jeftinih ilustriranih knjiga dostupnih široj javnosti, uključujući i djela na hrvatskom jeziku.

VILLÁNY – U najposjećenijoj vinskoj regiji Mađarske, Siklós – Villány, pretežno se proizvodi crno vino, a završetak berbe tradicionalno se obilježava Festivalom crnog vina koji se održava svake jeseni u bajkovitom vinskom selu Villány. Taj gradić broji 2500 stanovnika, a domaćin je najveće gastronomske manifestacije u regiji koju organizira Grad Villány i koju posjeti više od 15 000 turista. Selo je niklo od brojnih vinskih podruma koji se nižu jedan uz drugi, a poneki je podrum star i više od 200 godina. U ovoj vinskoj regiji proizvodi se crno vino (kadarka, portugizac, *pinot noir*), a ove je godine festival održan od 4. do 6. listopada. Iz Republike Hrvatske događanju su nazočili vinari i prijatelji iz prijateljskog grada Orahovice. Na poziv vilanjskog gradonačelnika Istvána Mayera odazvao se i generalni konzul Drago Horvat.

Za vrijeme Festivala crnog vina za promet su bile zatvorene gotovo sve ulice u gradu te su u dužini od otprilike 1 km, od početka ulice koja vodi u centar do Trga manifestacija, postavljeni štandovi na kojima su se mogla kušati najkvalitetnija vina, kupiti razni domaći proizvodi te kušati različite vrste hrane.

VII. Međunarodni festival tradicijskog pjevanja

Ženska vokalna skupina „Nijanse“

U organizaciji HKC-a „Bunjevačko kolo“ u Subotici je 5. listopada održan VII. međunarodni festival tradicijskog pjevanja na kojem je sudjelovala i Ženska vokalna skupina „Nijanse“ FG-a „Koljnof“.

Festival je svečano otvorila predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća Jasna Vojnić, koja je izrazila ponos i radost zbog očuvanja tradicijskog pjevanja koje spaja Hrvate iz različitih zemalja.

Ženska vokalna skupina „Nijanse“ formirana je u kolovozu 2024. godine sa željom da svoj prvi javni nastup ima na VII. Međunarodnom festivalu tradicijskog pjevanja u Subotici. Članice su novonastale skupine iz hrvatskog sela Koljnofa, osim jedne članice, koja se iz Sesevskih Sela u Hrvatskoj udala u Koljnof. Skupina broji sedam članica koje su aktivne i u drugim sekcijama Folklorne grupe „Koljnof“. Na VII. međunarodnom festivalu tradicijskog pjevanja sudjelovalo je 12 pjevačkih skupina iz triju zemalja. Ženska vokalna skupina „Nijanse“ FG-a „Koljnof“ na festivalu je izvela dvije pjesme: „Zelena lipa j“ i „Mesec sveti ober kleti“.

OBAVIJEST

Hrvatska samouprava Budimpešte
30. studenog 2024. s početkom u

16 sati održat će

JAVNU TRIBINU

Mjesto: Galerija „Hegyvidék“
(1126 Budapest, Királyhágó tér 10.)

DUŠNOK – U suorganizaciji Hrvatske samouprave Dušnoka i Orkestra „Zabavna industrija“ 30. studenoga 2024. održat će se X. Tamburaški festival uz sudjelovanje poznatih tamburaških sastava. Susret će se održati u mjesnom Kulturnom domu s početkom u 18 sati. Nakon koncerta održat će se i plesačnica uz Orkestar „Zabavna industrija“. Ulaz na program i plesačnicu je slobodan. Opširnije informacije o programu uskoro.

SAMBOTEL – Javna tribina Hrvatske samouprave Željezne županije bit će 21. studenoga u 15 sati u Sambotelu. (Vármegyeháza, Címerterem – Szombathely, Berzsényi tér 1.) www.vasmegyeh.hu/hirek/kozmeghallgatas-12/

IV. IZLET NA DVA KOTAČA

U organizaciji Hrvatske samouprave XVI. okruga i Hrvatske samouprave Čepela 22. rujna 2024. godine održan je IV. Izlet na dva kotača.

Okupljanje sudionika počelo je u 9:45 ispred HOŠIG-a. Neki sudionici koji dosad nisu propustili nijedan Izlet na dva kotača ovaj put zbog bolesti nisu mogli sudjelovati. Ipak, ovogodišnjem izletu pogodovao je lijep, sunčan dan, a izlet je privukao nove zainteresirane. Prvi su put na izlet povedeni i psi.

Putovanje biciklima vodilo je prema jezeru Naplás i vidikovcu Naplás. Na putu je bilo nekoliko odmora kako bi svi sudionici mogli voziti tempom koji njima odgovara. Sudionici su mogli uživati u svježem šumskom zraku, panoramskom pogledu i druženju tijekom kojeg se skuha i gulaš koji su na koncu zajedno objeđovali.

Hrvatska samouprava XVI. okruga i Hrvatska samouprava Čepela često surađuju i zajednički ostvaruju programe stavljajući u prvi plan najmlađe i uključujući djecu u sve segmente života hrvatske zajednice u Mađarskoj. Tako djeca u njihovim programima sudjeluju u svečanosti „Berba“, slave Dan narodne noš-

Sudionici izleta

nje, maskiraju se na hrvatskom maskenbalu, istražuju i okolna mjesta gdje žive Hrvati ili uče tajne tiskarstva u sklopu terenske nastave.

Djeca su sklona virtualnoj komunikaciji dati prednost, a programi poput Izleta na dva kotača itekako su potrebni jer je i fizička aktivnost i „nevirtualna“ socijalizacija neophodna za zdrav život i socijalnu zrelost.

Izlet na dva kotača planira se i sljedeće godine.

Kršul